

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ/ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ТА МИТНОЇ СПРАВИ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

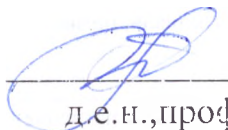
на тему: МІЖНАРОДНИЙ ЛІЗИНГ В УКРАЇНІ: СТАН ТА
ПЕРСПЕКТИВИ

добувача вищої освіти 1 рівня, 4 курсу, МEB 19-1 групи,
спеціальності (292 Міжнародні економічні відносини),
світня програма (Міжнародні економічні відносини)

Воробйова Нікіти Олександровича

Науковий керівник

Белінська

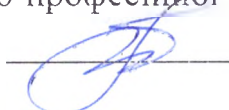
Яніна

Василівна,

д.е.н., професор

Гарант освітньо-професійної

програми

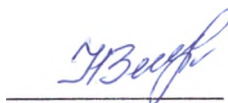

Белінська Яніна Василівна, д.е.н., професор

Допущено до захисту за рішенням кафедри _____

протокол від « 10 » 05 2023 № 12

Завідувач кафедри

Стежко Надія Володимирівна, д.е.н., професор

м. Ірпінь – 2023

Реєстрація № 14 15.05.2023 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 08.05.2023 [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 4 (с) 13.06.2023 [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] А.А. Жаремка
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:
[підпис] М.В. Стежко
(підпис) (ініціали, прізвище)
[підпис] М.В. Белінська
(підпис) (ініціали, прізвище)
[підпис] О.В. Жолта
(підпис) (ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії, членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КЕРІВНИКОМ ТА РЕЦЕНЗЕНТОМ				
1. Зміст кваліфікаційної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30	26		13.06.2023 Григоренко А. Семко Н.В. Григоренко А.
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10	8		Белінська Л.В.
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5	4		Григоренко А. Семко Н.В. Григоренко А.
4. Рецензент	від 0 до 5	4		Григоренко А. Семко Н.В. Григоренко А.
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50	40		Григоренко А. Семко Н.В. Григоренко А.
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	8		Григоренко А. Семко Н.В. Белінська Л.В. Григоренко А. Семко Н.В. Григоренко А.
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	4		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	22		
5. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10	4		
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	38		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	78		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
78	C	4	13.06.2023	Григоренко А. Семко Н.В. Белінська Л.В. Григоренко А. Семко Н.В. Григоренко А.

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	B	
50-59	E	3 (задовільно)
35-49	EX	2 (незадовільно)

навчально-науковий інститут/факультет економічної безпеки та митної справи
 кафедра міжнародних економічних відносин
 спеціальність «Міжнародні економічні відносини»
 світня програма «Міжнародні економічні відносини»

Затверджую

Завідувач кафедри

« 12 » 08 2022

Завдання на кваліфікаційну роботу здобувачу вищої освіти

Воробйов Нікіта Олександрович

Тема кваліфікаційної роботи : Міжнародний лізинг в Україні: стан та перспективи

Затверджена наказом ректора від « 9 » 11 2022 № 1187

Строк здачі закінченої роботи 01.05. 2023

Цільова установка :

Мета роботи: Дослідити роль міжнародного лізингу в економічному розвитку країни.

Об'єкт дослідження: процес розвитку міжнародного лізингу в Україні .

Предмет дослідження: поточний стан, можливості та виклики розвитку міжнародного лізингу в Україні

Методика дослідження: Під час написання роботи була використана навчальна література, матеріали періодичних друкованих видань та міжнародних організацій, таких як Міжнародний валютний фонд, Організація економічного співробітництва і розробок.

Вихідні дані до роботи : фактологічний матеріал вітчизняних та іноземних статистичний і наукових джерел

Перелік графічного матеріалу : 9 таблиць, 2 рисунка

Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань за кожним розділом) :

Відповідно до поставленої мети, завдань та методів дослідження робота складається з і вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків та списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 55 сторінок, з яких основний текст – 52 сторінки, список використаних джерел– 4 сторінки (40 найменувань), 9 таблиць, 2 рисунка.

7. Календарний план виконання кваліфікаційної роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Вибір теми	До 01.11.2022р	01.11.2022р
2	Вивчення літературних джерел та складання плану роботи	До 10.12.2022 р.	08.12.2022р
3	Підготовка 1 розділу дипломної роботи та надання його керівнику	10.12.2022 р.	10.12.2023р
4	Підготовка 2 розділу дипломної роботи та надання його керівнику	01.02.2023 р.	01.02.2023р
5	Доопрацювання 1 та 2 розділу дипломної роботи та надання їх керівнику	10.02.2023 р.	10.02.2023р
6	Підготовка 3 розділу дипломної роботи та подання їх керівнику	10.03.2023 р	10.03.2023р
7	Підготовка вступу та висновків до дипломної роботи та подання її керівнику	01.04.2023 р	01.04.2023р
8	Доопрацювання дипломної роботи та подання її керівнику	01.05.2023р.	01- 06.05.2023р
9	Отримання відгуку керівника дипломної роботи	до 06.05.2023 р	
10	Допуск дипломної роботи до захисту (попередній захист)	6-10.05.2023р	
11	Отримання зовнішньої рецензії на дипломну роботу	Орієнтовно до 10.05.2023р	
12	Захист дипломної роботи	Орієнтовно 10-15.06.2023 р	

8. Дата видачі завдання «25» 10 2022

9. Керівник кваліфікаційної роботи

Белінська Я.В.

10. Гарант освітньо-
професійної програмиБелінська Я.В.11. Завдання до виконання отримав
здобувач вищої освіти

Воробйов Н.О..

АНОТАЦІЯ

Воробйов Нікіта Олександрович. Міжнародний лізинг в Україні: стан та перспективи. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. – Державний податковий Університет. – м. Ірпінь, 2023.

У вступі обґрунтована актуальність теми, визначені предмет, мета і задачі роботи, розкрита теоретична і практична значимість. У першому розділі наведено теоретичний матеріал для розуміння засад міжнародного лізингу. У другому розділі проаналізовано світовий досвід використання міжнародного лізингу та його стан в Україні. У рекомендаційному розділі за результатами проведеного порівняльного аналізу функцій міжнародного лізингу для національних і транснаціональних компаній надані рекомендації.

Ключові слова: міжнародний лізинг, плата за лізинг, науково-технічний розвиток, промисловий кредит, промислове обладнання.

SUMMARY

Nikita Oleksandrovich Vorobyov. International leasing in Ukraine: status and prospects. Qualification work for obtaining the first (bachelor) level of higher education. - State Tax University. - Irpin, 2023.

In the introduction, the relevance of the topic is substantiated, the subject, purpose and tasks of the work are defined, the theoretical and practical significance is revealed. The first chapter provides theoretical material for understanding the principles of international leasing. The second chapter analyzes the global experience of using anode leasing and its status in Ukraine. Recommendations are provided in the recommendations section based on the results of the comparative analysis of international leasing functions for national and transnational companies.

Keywords: international leasing, leasing fee, scientific and technical development, industrial credit, industrial equipment.

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. : ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ	11
..	
1.1. Сутність та види міжнародного лізингу	11
1.2. Проблеми становлення міжнародного лізингу в Україні	16
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ КОМПАНІЯМИ .	21
2.1. Особливості проведення міжнародних лізингових операцій в Україні	21
2.2. Особливості проведення міжнародних лізингових операцій в Україні	35
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ НА РИНОК МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ	41
3.1. Напрями розвитку міжнародного лізингу в Україні	41
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52

ВСТУП

Актуальність завдання розвитку міжнародного лізингу в Україні полягає в його потенціалі сприяти економічному розвитку країни шляхом надання доступу до сучасного обладнання та технологій, що може підвищити продуктивність і конкурентоспроможність українських компаній. Крім того, оскільки українська економіка продовжує зростати, зростає попит на варіанти фінансування, які можуть підтримувати це зростання. Міжнародний лізинг надає гнучке фінансове рішення, яке може допомогти задовольнити цей попит, а також зменшити ризики для інвесторів і лізингоотримувачів. Останніми роками міжнародний лізинг став важливим варіантом фінансування для компаній, що працюють в Україні. Ця тенденція зумовлена низкою факторів, зокрема зростанням української економіки, збільшенням доступності іноземного капіталу та розвитком місцевого ринку лізингу. Міжнародний лізинг надає українським компаніям доступ до сучасних технологій та обладнання, що може допомогти підвищити продуктивність, зменшити витрати та підвищити конкурентоспроможність.

Незважаючи на потенційні переваги міжнародного лізингу, в Україні ця тема досліджена ще недостатньо. Це створює прогалину в розумінні поточного стану та перспектив ринку міжнародного лізингу в Україні, а також потенційних наслідків цього варіанту фінансування для українських компаній та економіки в цілому.

Таким чином, зростає актуальність комплексного аналізу поточного стану та перспектив розвитку міжнародного лізингу в Україні. Зокрема, розгляд правової та нормативної бази міжнародного лізингу в Україні, конкуренції на ринку та податкових наслідків лізингових операцій. Це сприятиме кращому розумінню ролі міжнародного лізингу в економіці України та потенційних наслідків його розвитку для політиків, практиків та інших зацікавлених сторін.

Серед вітчизняних дослідників проблем лізингу слід назвати Н. Внукову, А. Загороднього, О. Луб'яницького, Л. Мельника, В. Міщенко, А. Мокія, Н.

Слав'янську, В. Трача, Т. Унковську, Г. Холодного, Г. Черевка, Я. Онищук, Г. Купалової, Н. Погорєлової, Н. Бойцун, Н. Стукало, В. Пинзеника, Ю. Сюсюрка Кузьміна О.Є., Лукаш С.М., Черненко В.І., Другова В.Т та багато інших.

Проте через динамізм сучасних соціально-економічних, політичних процесів зазнають відповідних змін і умови здійснення лізингових операцій, які не завжди носять позитивний характер, потребують швидкого реагування і недостатньо вивчені. Тому ряд актуальних питань щодо оцінки, розвитку, фінансування та кредитування лізингу потребують додаткового дослідження.

Метою роботи є вивчення сучасного стану та перспектив розвитку міжнародного лізингу в Україні.

Об'єктом роботи в даному дослідженні є процес розвитку міжнародного лізингу в Україні .

Предметом роботи є поточний стан, можливості та виклики розвитку міжнародного лізингу в Україні .

Завдання. Досягнення мети потребує вирішення таких завдань, як окреслення сутності та видів лізингу, визначення викликів та можливостей, з якими стикаються компанії, які займаються міжнародною лізинговою діяльністю в Україні, а також вивчення політики та стратегій, які можуть бути прийняті для покращення розвитку ринку міжнародного лізингу в Україні.

Практична значущість. Дослідження поточного стану і тенденцій розвитку міжнародного лізингу у світі дозволить оцінити роль міжнародного лізингу в економічному розвитку України в умовах глобалізації.

Методи дослідження. Методи теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу, історико-логічний та метод абстрагування, методи статистичного, економічного, ретроспективного та порівняльного аналізу, методи системно-структурного аналізу, методи індукції та дедукції.

Інформаційна база. Під час написання роботи була використана навчальна література, матеріали періодичних друкованих видань та міжнародних організацій, таких як Міжнародний валютний фонд (IWF), Організація економічного співробітництва і розробок (OECD) тощо.

Науково-практична значимість одержаних результатів. Одержані результати можуть бути використані у практичній діяльності підприємств, що користуються послугами міжнародного лізингу.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи: Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів та висновків. Містить таблиць, рисунків Основного тексту - 50 сторінок, загальний обсяг роботи - 58 сторінок.

Ключові слова: міжнародний лізинг, плата за лізинг, науково-технічний розвиток, промисловий кредит, промислове обладнання.

РОЗДІЛ 1: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ В УКРАЇНІ

1.1 Сутність і види міжнародного лізингу

На сучасному етапі розвитку лізингових відносин проблеми організації та регулювання лізингу привертають увагу багатьох фахівців, про що свідчить значна кількість наукових публікацій, присвячених цій темі. У світовій практиці немає єдиного визначення терміна "лізинг". Законодавство України визначає його як підприємницьку діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений термін лізингоотримувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоотримувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоотримувачем періодичних лізингових платежів.

Предметом договору лізингу може бути неспоживна річ, визначена індивідуальними ознаками та віднесена відповідно до законодавства до основних фондів. Не можуть бути предметом лізингу земельні ділянки та інші природні об'єкти, єдині майнові комплекси підприємств та їхні відокремлені структурні підрозділи (філії, цехи, дільниці). Майно, що перебуває в державній або комунальній власності та щодо якого відсутня заборона передачі в користування та/або володіння, може бути передане в лізинг. Відповідно до рівня окупності майна розрізняють фінансовий (капітальний) і оперативний лізинг. Це найбільш поширені види лізингу. Існує кілька критеріїв для їх розмежування: це і тип орендованого майна, і обсяг обов'язків лізингодавця, і термін використання об'єкта лізингу.

Фінансовий лізинг — це угода, яка передбачає протягом своєї дії виплату лізингових платежів, котрі покривають повну вартість амортизації обладнання або більшу його частину, додаткові витрати і прибуток орендодавця.

Оперативний лізинг — це орендні відносини, за яких витрати лізингодавця пов'язані з придбанням та утриманням майна, що здається в

оренду, не покриваються орендними платежами протягом одного лізингового контракту.

Типи об'єктів лізингу. Об'єкти лізингу можуть бути різні, і в залежності від цього виділяють різні типи лізингу:

Технічний лізинг. Це лізинг технічного обладнання, яке використовується для виробництва продукції або надання послуг.

Автомобільний лізинг. Це лізинг автомобілів, які використовуються як для особистих цілей, так і для потреб бізнесу.

Будівельний лізинг. Це лізинг будівельної техніки та обладнання, яке використовується на будівельних майданчиках.

Медичний лізинг. Це лізинг медичного обладнання та інструментів, які використовуються в медичних закладах.

Комп'ютерний лізинг. Це лізинг комп'ютерної техніки та програмного забезпечення, яке використовується в офісах та на дому.

Лізинг нерухомості. Це лізинг нерухомості, який використовується для комерційних цілей, наприклад, для здійснення підприємницької діяльності або надання в оренду.

Лізинг інтелектуальної власності. Це лізинг авторських прав, патентів, товарних знаків та інших видів інтелектуальної власності.

Таблиця 1.1 відображає п'ять найпоширеніших типів об'єктів лізингу в Україні. За даними Національного банку України та Української асоціації лізингодавців, автотранспорт є найбільш популярним типом об'єкту лізингу, за яким слідує виробниче обладнання та офісне обладнання. Сільськогосподарська техніка та будівельна техніка також мають значну ринкову частку. Знання цих типів об'єктів можуть допомогти бізнесам та інвесторам визначити потенційні ринки для лізингової діяльності та зростання в цих сферах.

Таблиця 1.1.

Типи об'єктів лізингу в Україні

Тип об'єкту	Опис	Приклади
Автотранспорт	Легкові та вантажні автомобілі, автобуси, мотоцикли	Ford Focus, Scania, Honda CBR
Виробниче обладнання	Машини, станки, промислове устаткування	CNC-фрезер, прес-форма, виробничий верстат
Офісне обладнання	Комп'ютери, принтери, копіювальні апарати, телефони	MacBook Pro, HP LaserJet, Xerox WorkCentre
Сільськогосподарська техніка	Трактори, комбайни, сівалки	John Deere, Claas, Lemken
Будівельна техніка	Екскаватори, бульдозери, кранівники	Caterpillar, Komatsu, Liebherr

Джерело: Складено автором за даними НБУ

Недостатньо розуміють переваги лізингу вітчизняні підприємства, що є однією із причин гальмування розвитку лізингу. Лізинг є інноваційним для України інструментом залучення капіталу, має чимале значення у період економічної кризи. Під час економічних потрясінь, обмеженій купівельній спроможності, значному безробітті цей вид діяльності, завдяки своїй винятковій економічній природі спроможний зробити великий вклад у піднесення і розвиток національної економіки.

Широке розповсюдження в світовій практиці лізинг отримав завдяки перевагам, які надаються суб'єктам угоди, а саме:

— можливе використання нової, дорогої техніки, високих технологій без значних одноразових витрат, оскільки при лізингу виробниче обладнання передається в користування без попереднього викупу, тобто є можливість налагодити виробництво при обмежених витратах фінансових (а при міжнародному лізингу — валютних) засобів;

— лізинг припускає 100% кредитування і, як правило, не потребує негайного початку платежів; при використанні звичайного кредиту підприємство повинно було б частину вартості покупки оплатити за [3] рахунок власних коштів;

— лізинг дозволяє підприємству запобігти витратам, пов'язаним із моральним старінням машин і устаткування, і сприяє використанню найновіших об'єктів лізингу, що підвищує конкурентоспроможність лізингоодержувача;

— майно за лізинговою угодою не зараховується на баланс лізингоодержувача, що не збільшує його активів і звільняє від сплати податку на майно;

— порядок здійснення лізингових платежів гнучкіший, ніж за кредитними угодами (лізингоодержувач може розрахувати надходження своїх доходів і разом із лізингодавцем розробити зручну схему платежів; платежі можуть бути щомісячними, щоквартальними і т.п.; сума платежів може бути постійною або ковзкою; при її визначенні може бути врахована сезонність використання предмета лізингу; платежі можуть здійснюватися із виручки від реалізації продукції, що вироблена на отриманому в лізинг обладнанні);

— підвищується ліквідність підприємств-лізингоодержувачів, тобто покращується такий важливий для ринкової економіки показник, як здатність своєчасно сплатити майбутні борги;

— перевагою лізингу є також можливість придбання лізингоодержувачем устаткування за залишковою вартістю після завершення лізингової угоди.

На сьогодні загальний річний обсяг лізингових угод у світі становить приблизно 512 млрд дол. США. Лізинг посідає важливе місце в економіці багатьох країн і є ознакою їхнього прогресивного розвитку. На багатьох розвинених ринках, таких як Сполучені Штати, лізинг є найбільшим джерелом зовнішнього фінансування, за допомогою якого придбаваються близько 50 % техніки. [8] У країнах Чехії, Естонії, Угорщини оновлення основних фондів підприємства на 30-40 % відбувається за рахунок лізингу.

У пошуках фінансових ресурсів для розвитку бізнесу більшість компаній все частіше віддають перевагу лізингу перед кредитом, особливо в сьогоденній ситуації, коли отримати кредит дуже складно.

Переваги лізингу над кредитом наведено у таблиці 1.2

Таблиця 1.2

Порівняльний аналіз лізингу та кредиту

ЛІЗИНГ	КРЕДИТ
Доступність лізингу. Спрощена процедура і швидкі терміни розгляду лізингової заявки. Як правило, додаткової застави не вимагається. Рішення про здійснення лізингової операції ґрунтується значною мірою на здатності лізингоодержувача генерувати достатню суму грошових коштів для виплати лізингових платежів, і меншою мірою залежить від кредитної історії підприємства.	Як правило, банками пред'являються додаткові вимоги для отримання кредиту (відкриття рахунків, переказ обортів і т.д.). Рішення про здійснення кредитної угоди залежить більшою мірою від кредитної історії підприємства. Банком розглядається рентабельність підприємства за останні 2-3 роки і стабільність підприємства в майбутньому.
Термін фінансування лізингової угоди від 12 до 84 місяців (великі проекти можуть фінансуватися на довший термін індивідуально).	Максимальний термін банківського кредиту на ринку банківських послуг України становить 12-24 місяців.
Збереження вільних грошових коштів. Використання лізингу дозволяє лізингоотримувачу не виїмати з обороту одночасно значні грошові кошти. Оплата вартості обладнання прив'язується до засобів, отриманих у результаті його експлуатації.	Оплата вартості кредиту прив'язується до засобів, отриманих підприємством до того моменту, як було взято кредит. Використання кредиту дозволяє не відволікати з обігу одночасно значні грошові кошти, а розподіляти виплати по кредиту рівномірно на термін використання кредиту.
Поліпшення структури балансу: кредиторська заборгованість не збільшується. Обладнання, придбане в лізинг, ставиться відразу на баланс підприємства, і на нього нараховується амортизація, а її сума відноситься до валових витрат лізингоотримувача. Лізингоодержувач покращує структуру свого балансу за рахунок відсутності в ньому кредиторської заборгованості.	Погіршення структури балансу: кредиторська заборгованість збільшується. У балансі підприємства збільшується кредиторська заборгованість, що знижує економічні показники підприємства і не дозволяє проводити додаткові запозичення.

Зменшення податку на прибуток. Лізингові платежі в повному обсязі відносяться на собівартість продукції (робіт, послуг), в результаті чого зменшується оподатковуваний прибуток.	Суми виплат основного боргу по кредиту прямо не відносяться на собівартість і сплачуються з коштів компанії.
Оптимізація фінансових потоків. Загальна сума, а також рівномірність лізингових платежів встановлюються на договірних засадах, при цьому вони можуть мати і неперіодичний характер. Лізингові платежі можуть бути максимально адаптованими до інтересів лізингоодержувача і термінів окупності інвестицій.	Загальна сума, а також рівномірність кредитних платежів встановлюються на договірних засадах. У кредитному договорі встановлюється сума і строк погашення кожного платежу. При цьому обумовлюються штрафи або пені за прострочення виплат.
Захист власності. Обладнання, придбане в лізинг, не може бути конфісковане, арештоване або бути об'єктом стягнення за боргами лізингоотримувача за законами України.	Обладнання, придбане в кредит, може бути конфісковане, арештоване або бути об'єктом стягнення за боргами кредитоотримувача за законами України.
Кредитні платежі прив'язані до інфляції	Лізингові платежі не прив'язані до інфляції

Джерело : [10]

Враховуючи перераховані вище переваги, ефективність фінансування придбання обладнання за допомогою лізингу значно вище в порівнянні з кредитом, а часом є єдиним можливим офіційним джерелом фінансування для підприємств із-за більшої доступності.

1.2. Проблеми становлення міжнародного лізингу в Україні

Міжнародний лізинг в Україні є формою фінансової оренди, яка забезпечує компанії доступ до нового обладнання та техніки, не потребуючи значних витрат на придбання. Основні поняття міжнародного лізингу в Україні включають лізингодавця (компанію, яка надає техніку в оренду), лізингоприймача (компанію, яка бере техніку в оренду) та об'єкт лізингу (техніку, яка передається в оренду).

Наукові результати вітчизняних та іноземних авторів за останні 3 роки показують, що однією з основних проблем міжнародного лізингу в Україні є низький рівень правової культури та дотримання правових норм. Наприклад,

дослідження М. Петрова та І. Гречаної показують, що укладення контрактів лізингу в Україні часто супроводжується правовими спорами та складнощами з виконанням умов контракту. Дослідження зазначають також необхідність вдосконалення правової бази та механізмів контролю за виконанням лізингових контрактів.

Інші дослідження, проведені М. Ковальчуком та ін., зосереджуються на аналізі ризиків міжнародного лізингу в Україні та їх впливу на стійкість фінансової системи країни. Дослідження вказують на необхідність розробки механізмів зменшення ризиків, зокрема, створення фонду гарантування лізингових операцій та вдосконалення системи контролю за діяльністю лізингових компаній. Одним з драйверів ринку минулого року став підвищений попит на комерційний транспорт. Зруйновані війною логістичні ланцюжки України потребували чималого підсилення парку вантажівок.

Проблеми міжнародного лізингу в Україні пов'язані з недостатньо розвиненою правовою та регуляторною базою, складністю укладення та виконання контрактів, а також з низьким рівнем інфраструктурного розвитку в деяких регіонах країни. [4] Теоретичне обґрунтування проблем міжнародного лізингу в Україні може включати аналіз правової бази, міжнародних стандартів лізингу та фінансової системи країни. Детальніше розглянемо основні проблеми міжнародного лізингу в Україні:

Правова база. Однією з основних проблем є недосконала правова база для розвитку міжнародного лізингу в Україні. Необхідно удосконалювати законодавство, зокрема, забезпечити відповідність вітчизняного законодавства міжнародним стандартам та директивам ЄС, вдосконалити процедуру ліцензування лізингової діяльності, забезпечити правову захищеність учасників лізингових операцій та інше.

Фінансування. Недостатнє фінансування міжнародних лізингових операцій є ще однією проблемою, з якою стикаються учасники лізингового ринку в Україні. Це пов'язано з низьким рівнем розвитку фінансового сектору країни та відсутністю інвестиційних ресурсів. Для вирішення цієї проблеми

необхідно стимулювати розвиток міжнародних фінансових інституцій та підтримувати інвестиційні проекти.

Ризики. Міжнародний лізинг пов'язаний зі значними ризиками, зокрема, з ризиками валютних коливань, ризиками пов'язаними з недостатньою правовою захистом та ризиками зміни законодавства в країнах учасників лізингових операцій. Для зменшення ризиків необхідно розробити механізми забезпечення стабільності виконання лізингових угод, забезпечити страхування ризиків, пов'язаних з міжнародним лізингом, та підвищити їх доступність для учасників ринку.

Конкуренція. Проблемою є зростаюча конкуренція на ринку міжнародного лізингу, що призводить до зменшення прибутковості та зниження рівня сервісу. Для підвищення конкурентоздатності учасників ринку необхідно використовувати інноваційні технології, розвивати нові продукти та послуги, вдосконалювати сервіс.

Кадровий потенціал. Недостатній кадровий потенціал, який виявляється у недостатньому рівні кваліфікації фахівців, є ще однією проблемою міжнародного лізингу в Україні. Для вирішення цієї проблеми необхідно забезпечити відповідну освіту та підвищення кваліфікації фахівців, залучати зарубіжних експертів та створювати умови для розвитку кар'єрних можливостей у цій сфері.

За даними Національного банку України, за три квартали 2022 рік ринок фінансового лізингу країни зріс на 79% у порівнянні за попереднім року. [6] Тобто попри війну та фактично призупинене класичне кредитування, лізинг залишався одним з ключових фінансових інструментів для бізнесу, коли йдеться про необхідність придбання техніки чи автомобілів із мінімальним залученням власних коштів.

З іншого боку, постачальники та дилери автомобілів у боротьбі за клієнта почали активніше пропонувати різноманітні бонусні програми, на кшталт безкоштовного технічного обслуговування техніки, знижки та інші привілеї. Тож попри війну та дорожнечу фінансових ресурсів лізинг в Україні 2022 року

зростає динамічно. Підтвердженням цього пояснення динамічного зростання загального портфелю лізингу є статистика Укравтопрому, який констатував, що з січня по листопад минулого року в Україні було поставлено на облік 14 тисяч вантажних автомобілів. Це на 40,5% більше, ніж за аналогічний період докризового 2021 року.

Експерти ринку вважають, що через зростання вартості грошей в економіці збільшилася й ціна лізингу. Наразі щорічні витрати на обслуговування угоди стартують з 10% від вартості предмету лізингу. Збільшилися розміри авансового внеску – до війни вони в середньому складали близько 20%. Крім того банки ввели обмеження щодо географічного розташування бізнесу: техніку в лізинг не погодять компанії, що веде свою діяльність в районах, наближених до лінії фронту.

Фактично, лізингоодержувач має сплатити банку комісійну винагороду та авансовий платіж, який наразі складає від 30% до 40%, пояснюють експерти ринку лізингу України. Після цього він може користуватися технікою. Прийнятною така модель виявилася й для кредиторів. Оскільки предмет лізингу є власністю банку до моменту сплати лізингоодержувачем усіх орендних платежів, кредитор вбачає у такому форматі фондування купівлі техніки значно менший ризик. А отже, на відміну від класичного кредитування, лізингові угоди продовжували укладати, незважаючи на війну.

Популярність лізингу серед покупців техніки пояснюється дуже просто. Насамперед, слід зазначити, що навесні 2022 р., коли попит на техніку з боку сільгоспвиробників та на комерційні автомобілі з боку експортерів та імпортерів стрибнув до рекордних позначок, альтернатив лізингу на фінансовому ринку фактично не було, оскільки у лютому банки зупинили видачу нових кредитів бізнесу та приватним клієнтам.

Але це не єдина причина. На відміну від класичного кредитування лізинг дає потенційним покупцям чимало переваг: від спрощеного оформлення до податкових пільг, які виникають через формат купівлі, згідно з яким покупцем автомобілю виступає банк, а не лізингоодержувач. Останній в лізинговій моделі

є орендарем техніки до того часу, поки не сплатить усі платежі за графіком. Це дає можливість економити значний час та людські ресурси під час оформлення та реєстрації у держорганах техніки, що купується в лізинг. Адже усі питання закриває банк. А також гроші завдяки податковим пільгам. Також наукові дослідження вказують на проблему залежності вітчизняних компаній від іноземних лізингових компаній, що може призвести до зростання витрат та втрати контролю над виробництвом. Дослідження І. Мельника та ін. показують необхідність розвитку вітчизняних лізингових компаній та стимулювання їх інвестиційної діяльності.

Загалом, проблеми міжнародного лізингу в Україні потребують уваги та вирішення на різних рівнях, включаючи правовий, регуляторний та інфраструктурний. [2] Дослідження в цій галузі можуть допомогти удосконалити правову та регуляторну базу, зменшити ризики та стимулювати розвиток вітчизняних лізингових компаній.

РОЗДІЛ 2: АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ ВІТЧИЗНЯНИМИ КОМПАНІЯМИ

2.1 Особливості проведення міжнародних лізингових операцій в Україні

Аналізуючи ринок лізингових послуг в Україні, слід відмітити, що на сьогодні він перебуває на стадії становлення, і очевидним є необхідність збільшення обсягів лізингових операцій, оскільки багато вітчизняних підприємств характеризуються несприятливим станом матеріально-технічної бази. [5] Проте темп росту лізингового ринку в Україні не відповідає потребам промисловості та економіки в цілому.

Щодо розподілу лізингових угод за секторами економіки, за останні 5 років найбільший обсяг угод укладався в секторах транспорту та обладнання. Зокрема, у 2021 році транспортний сектор склав 45% від загальної кількості укладених лізингових угод, а сектор обладнання - 29%. Щодо регіонального розподілу, лізингові угоди укладаються переважно в обласних центрах та містах з населенням понад 500 тис. осіб. Найбільш активними регіонами є Київ, Харків, Львів, Одеса та Дніпро.

Серед договорів фінансового лізингу переважають угоди в галузі транспорту, сільського господарства, будівництва. Причому, наразі дані галузі вважаються ризикованими для інвестування, що [2] пов'язане з падінням попиту і цін на дану продукцію;

Найбільшим попитом серед предметів лізингу користується транспорт (49,4%), сільськогосподарська техніка (11,5%), комп'ютерна техніка та телекомунікаційне обладнання (5,48%).

Якщо розглядати придбані для операцій фінансового лізингу за звітний період об'єкти лізингу за групами основних фондів, то найбільшою популярністю користуються предмети 2 та 3 групи основних засобів, куди відноситься транспорт, обладнання, техніка, машини, устаткування. У зв'язку з тим, що лізингові операції з нерухомістю відсутні (криза на ринку будівництва,

падіння попиту на нерухомість та відповідно цін, відсутністю платоспроможних споживачів на даний час), частка 1 групи нульова.

Основними джерелами фінансування лізингових операцій в Україні році є банківські кредити (41,82%), власні кошти (35,61%) лізингових компаній, позичкові кошти юридичних осіб (22,15%),

Таблиця 2.1.

Показники розвитку міжнародного лізингу в Україні в період 2014-2022 рр.

Рік	Кількість укладених лізингових операцій в Україні	Зміна відносно попереднього року	Кількість нових автомобілів, зареєстрованих у країні	Відсоток зміни відносно попереднього року
2014	20,600	-30 %	437,800	-56 %
2015	18,200	-12 %	381,500	-13 %
2016	15,300	-16 %	330,500	-13 %
2017	13,900	-9 %	370,800	12 %
2018	8,000	-42 %	443,900	20 %
2019	9,700	21 %	477,600	8 %
2020	9,300	-4 %	332,900	-30 %
2021	11,000	18 %	390,700	17 %
2022	12,500	14 %	427,600	9 %

Джерело: [33]

Як можна бачити з таблиці, кількість лізингових операцій в Україні суттєво зменшилась після початку конфлікту на сході країни, з падінням на 30% у 2014 році порівняно з попереднім роком. Проте, з 2019 року кількість лізингових операцій почала зростати, а в 2022 році очікується збільшення на 14% порівняно з попереднім роком.

Кількість нових автомобілів, зареєстрованих в Україні, також впала після початку конфлікту на сході країни, з падінням на 56% у 2014 році. Проте, з

2017 року кількість нових автомобілів знову зросла, а в 2021 році було зареєстровано 390,700 автомобілів - на 17% більше, ніж у 2020 році [35].

Варто зауважити, що кількість лізингових операцій у 2020 році зменшилась на 4% порівняно з попередніми роками.

Аналізуючи порівняльну таблицю, можна зробити наступні висновки:

Вплив війни в Україні з Росією на ринок лізингу в країні був досить помітним. У період з 2014 по 2015 роки кількість лізингових операцій зменшилась на 30%, що свідчить про значний спад попиту на лізингові послуги через нестабільну економічну ситуацію та загострення конфлікту на сході країни.

З 2016 року кількість лізингових операцій почала зростати, і в 2019 році було укладено на 21% більше угод, ніж у попередньому році. Проте, порівняно з 2013 роком, кількість лізингових операцій зменшилась майже вдвічі.

Вплив конфлікту з Росією на ринок лізингу в Україні був відчутним: у період з 2014 по 2015 рр. відбулося значне зниження кількості лізингових операцій. З 2016 р. кількість лізингових операцій поступово зростає, а в У 2019 році було укладено на 21% більше угод, ніж у попередньому році. Проте порівняно з 2013 роком кількість лізингових операцій зменшилася майже вдвічі [30].

Проаналізуємо розвиток лізингу за останні роки (рис. 2.1, табл. 2.1.).

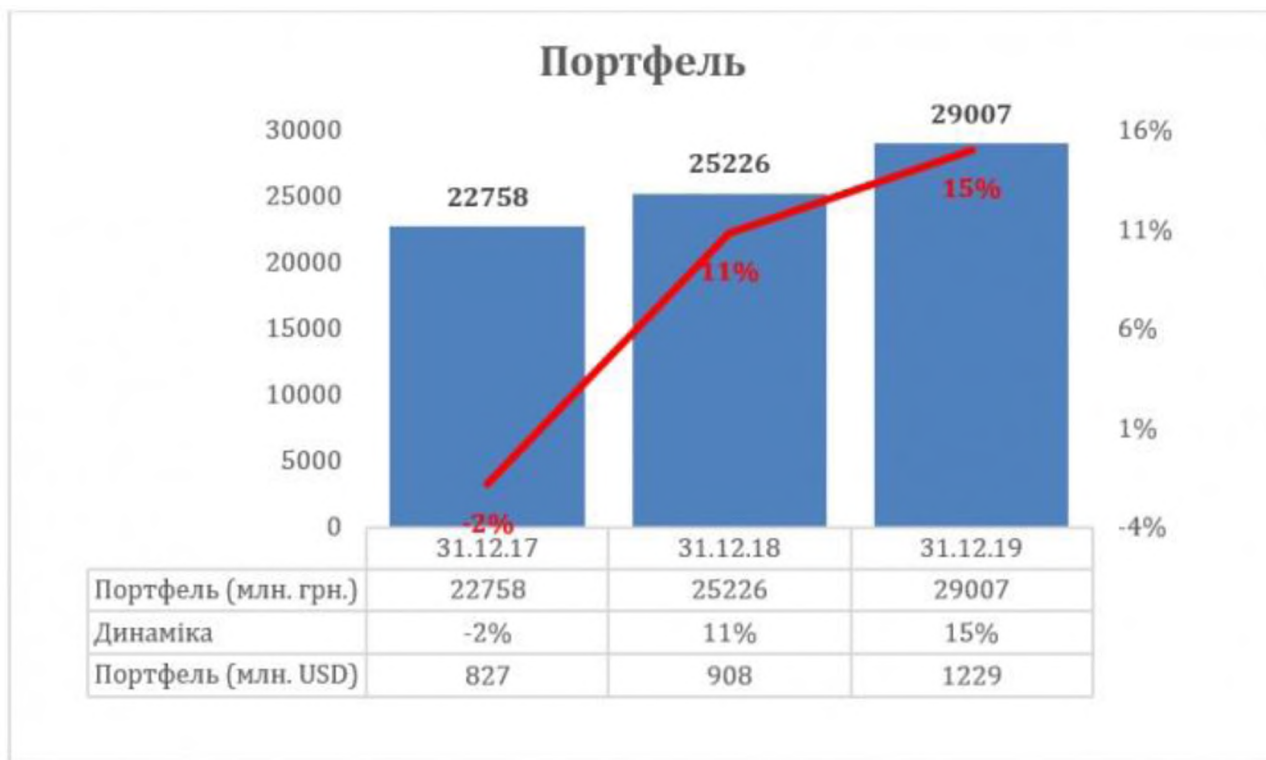

Рис. 2.1. Темпи зростання обсягів угод міжнародного лізингу в Україні.

Джерело: [33]

Історичні дані про лізингові послуги, що надаються лізинговими і фінансовими компаніями, показують, що лізинговий портфель хоча все ще падав у 2017 році (внаслідок кризи 2014-2015 років), почав зростати в 2018 році (на 11%), і динаміка зростання надалі прискорилося до 15% в 2019 році.

У 2019 році вартість нових лізингових угод досягла цифри 26,3 млрд. грн., тобто зростання ринку становило 18% , в порівнянні з попереднім. І це ще не найкращий результат за післякризові роки. Так приріст ринку лізингу в 2018 році склав аж 70% до попереднього року, а в 2017 - 32%.

Необхідно зазначити, що наведені цифри не включають в себе дані про лізингові послуги банків, так як вони окремо Регулятором не публікуються.

Показники розвитку лізингу в Україні протягом 2018-2022 рр.

Рік	Кількість договорів	Вартість договорів, млн грн
2018	22,402	42,559
2019	23,607	47,402
2020	24,865	47,555
2021	26,157	60,252
2022	27,465	71,928

Джерело: [28].

За останні 5 років (2018-2022) в Україні було укладено наступну кількість та вартість лізингових договорів. За даними Української асоціації лізингодавців, загальний обсяг лізингових угод в Україні за останні 5 років зріс з 31,4 млрд грн у 2017 році до 69,1 млрд грн у 2021 році, що свідчить про значний розвиток лізингового ринку в країні. За той самий період, кількість лізингових угод зросла з 35,6 тис. у 2017 році до 43,6 тис. у 2021 році. Також можна зауважити зростання вартості середнього лізингового договору з 881 тис. грн у 2017 році до 1,583 млн грн у 2021 році.

За ростом цін зростає кількість укладених лізингових контрактів. У 2018 році кількість підписаних контрактів зросла на 33%, а в 2019 році – на 50%. [13] Загальна кількість контрактів склала 15,5 тис. Це свідчить про зростання популярності та поширення послуг лізингу з кожним роком. Позитивна динаміка ринку співпадає зі зростанням економіки України загалом, але темпи зростання лізингу відставали від темпів ВВП України в останні роки, можливо стимулюючи його зростання в певній мірі.

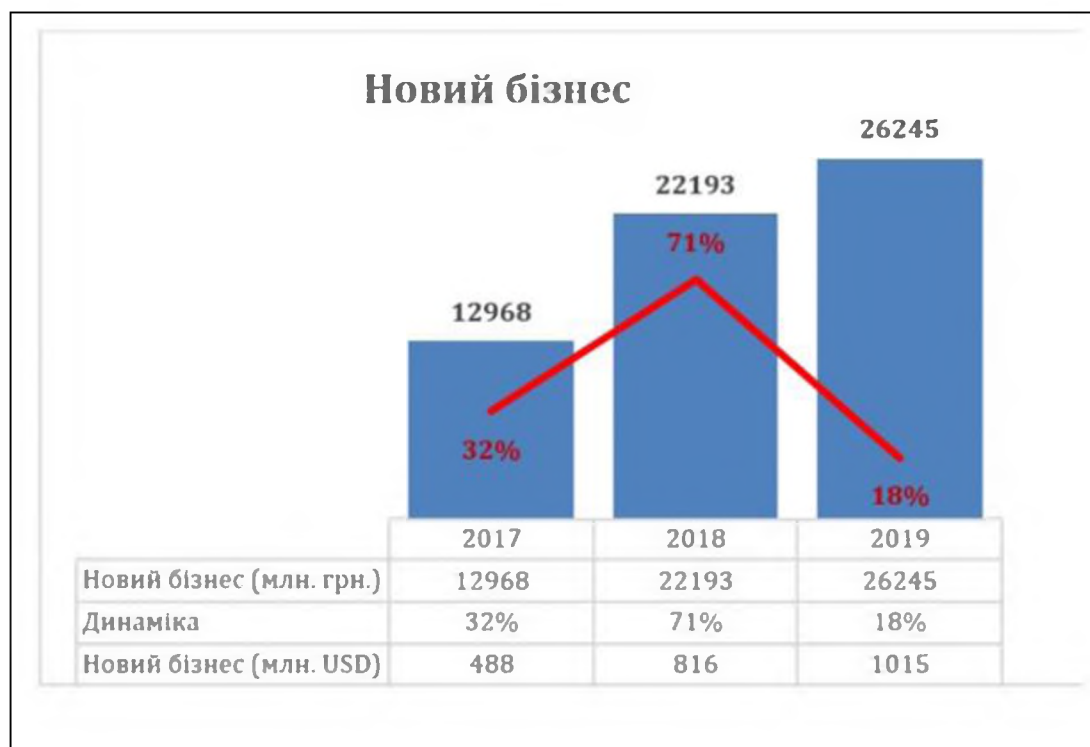

Рис. 2.2. Динаміка використання лізингу підприємствами в Україні

Джерело: [13]

Згідно з офіційною статистикою, загальна вартість капітальних інвестицій в Україні досягла 584 млрд грн. (близько 22,6 млрд. доларів США) у 2019 році. У 2019 році лізинг забезпечив близько 5,83% цих капітальних інвестицій, допомагаючи підприємствам, що його використовували, оновлюватись та розвиватись. У 2018 році лізинг забезпечив 6,52% капітальних інвестицій. При зростанні кількості договорів фінансового лізингу їх загальна вартість у 2018 році зменшилась на 6,9 млрд. грн.

За даними Державної служби статистики України, у 2020 році було укладено понад 22 тис. угод лізингу транспортних засобів загальною сумою понад 17 млрд грн. З цих угод понад 50% укладалися з юридичними особами. За 2021 рік, якщо тенденція залишиться такою ж, можна очікувати збільшення кількості лізингових операцій на транспортні засоби. Наприклад, якщо збільшення становитиме 10%, то кількість угод складе близько 24,2 тис., а загальна сума становитиме близько 18,7 млрд грн [29].

За даними Асоціації лізингодавців України, кількість укладених лізингових операцій в Україні в 2020 році зменшилась на 5,7%, що пов'язано з

пандемією COVID-19 та загальним економічним зниженням. Однак, з початку 2021 року, спостерігається зростання попиту на лізингові послуги, що є позитивним сигналом для розвитку ринку.

Український ринок лізингу традиційно найбільше орієнтується на лізинг транспортних засобів. Вартість цього виду активів становила 63% лізингового портфеля на кінець 2019 року. Сільськогосподарська техніка також має помітну частку в портфелі – 18,5%. Ці дві групи сформували понад 80% лізингового портфеля в Україні.

Крім транспорту та агротехніки та обладнання, лізинговий портфель включає такі види активів: нерухомість (6,5%), будівельне обладнання (4%) та промислове обладнання (2,7%). Значних змін в структурі активів лізингового портфеля в Україні за останні пару років не спостерігалось.

Найбільша кількість наданих в лізинг транспортних засобів - це легкові автомобілі. За останніми даними, зібраними Українським об'єднанням лізингодавців серед своїх членів, ця група становила близько 83% усіх транспортних засобів, зареєстрованих лізинговими компаніями протягом першого півріччя 2020 року.

Ще 8% складали вантажівки, легкі комерційні автомобілі мали близько 5%. Інші типи транспортних засобів мали частку менше 5%. Щонайменше 13% всіх легкових автомобілів, що реєструвались в Україні загалом, були профінансовані через лізинг, а також щонайменше 11,4% легких комерційних авто.

Структура лізингового портфеля за галузями на кінець 2019 року показує, що транспорт (23%) та сільське господарство (20%) є найпоширенішими галузями, які використовують послуги лізингу в Україні. На ці дві галузі разом припадає 43% лізингового портфеля. Все ще присутніми, але з набагато меншою часткою, є сфера послуг (7%), будівництво (4%), харчова промисловість (4%), видобувна промисловість (3 %), переробка (2%), металургія (2%).

Така концентрація лізингу в транспорті та сільському господарстві не відповідає структурі економіки загалом і є індикативною щодо того, що лізинговий ринок має великий потенціал для зростання та диверсифікації. [26]

Найчастіше лізинговий контракт в Україні підписується терміном від 2 до 5 років. Після того, як українська економіка досягла макроекономічної стабілізації та зростання ВВП, середня тривалість лізингового контракту почала зміщуватися від короткотермінових контрактів (2 роки або менше) до середньострокових (2-5 років).

За даними Асоціації українських лізингодавців, обсяг ринку лізингу в Україні в 2020 році становив 2,2 мільярди доларів, що є на 16% менше, ніж у 2019 році. Загалом, більше половини лізингових угод (57%) укладаються на техніку, 20% - на комерційну нерухомість, а 23% - на інші види майна.

На основі звіту Lesing life "Ukrainian leasing was growing before the tanks rolled in ..." можна зробити висновок, що лізинговий бізнес в Україні переважно зосереджений на секторах транспорту та сільськогосподарської техніки, причому в обох цих секторах у 2021 році спостерігається значне зростання бізнесу. Наприклад, кількість договорів лізингу пасажирського транспорту зросла на 49%, а для вантажних перевезень на 75% у 2021 році в річному обчисленні. Самохідна сільськогосподарська техніка за цей же період зросла ще більш вражаюче – на 87%.

Один з основних видів міжнародних лізингових операцій в Україні - це лізинг сільськогосподарської техніки. За даними Асоціації українських лізингодавців, обсяг лізингу сільськогосподарської техніки в 2020 році склав близько 1,5 млрд грн, що становило більше 10% від загального обсягу ринку лізингу в Україні. Також зазначається, що відсоток використання лізингу в сільському господарстві становить близько 30%.

Інший приклад - лізинг транспортних засобів. За даними Державної служби статистики України, у 2020 році було укладено понад 22 тис. угод лізингу транспортних засобів загальною сумою понад 17 млрд грн. Також

зазначається, що понад 50% лізингових угод на транспортні засоби укладалися з юридичними особами.

Третій приклад - лізинг нерухомості. За даними Асоціації українських лізингодавців, у 2020 році обсяг лізингу нерухомості становив близько 1,3 млрд грн, що складає менше 10% від загального обсягу ринку лізингу в Україні. Однак, за останні роки спостерігається зростання попиту на лізинг нерухомості, зокрема на комерційну нерухомість для бізнесу. (Діаграма 1)

Іншим прикладом є лізингова угода між українською компанією "Укртрансгаз" та австрійською компанією "OMV Gas Marketing & Trading". Угода передбачає лізинг газопроводу між Словаччиною та Україною на 20 років, який був побудований спільними зусиллями. Угода була укладена на суму 1 мільярд євро. Крім того, українська авіакомпанія "МАУ" уклала лізингову угоду з Boeing на 7 нових літаків моделі 737 MAX. Згідно з угодою, літаки будуть передані "МАУ" в розстрочку з 2022 по 2024 роки.

На кінець 2019 року в Україні було 630 установ, які мали право надавати послуги фінансового лізингу. Ця кількість включала 78 банків, 439 фінансових компаній та 113 юридичних осіб - лізингодавців. Станом на 1 січня 2020 року вартість діючих договорів фінансового лізингу становила 38 997 млн грн. (близько 1 651 млн. доларів США). Найактивнішими гравцями на лізинговому ринку є ЮОЛ, які складають лише 8% усіх установ, що мають ліцензію на діяльність на цьому ринку, але генерують 71% від загальної вартості лізингового портфеля.

Фінансові компанії за кількістю становлять 71% від загальної кількості ліцензіатів на ведення лізингового бізнесу. Але вони тримають лише близько 3% загальної вартості портфеля. Ще 26% знаходиться в руках банків. Обидві ці групи учасників ринку не розглядають лізингову діяльність в якості основного бізнесу. Найбільш активним гравцями на вітчизняному ринку лізингу є компанії, що входять до Асоціації "Українське об'єднання лізингодавців", і саме вони генерують 80% нового бізнесу в лізингу.

Фінансові показники лізингових компаній можуть бути різними в залежності від бізнес-моделі компанії та її стратегії. Однак, деякі з ключових фінансових показників, які можуть використовуватися для оцінки фінансової стійкості лізингової компанії, включають:

Обсяг активів - це сума всіх активів компанії, включаючи лізингові контракти та обладнання, що знаходиться у лізингу. Великий обсяг активів може бути показником успіху компанії у відношенні до конкурентів.

Прибуток від операцій - це різниця між доходами від лізингових контрактів та витратами на їх обслуговування. Цей показник дозволяє оцінити, наскільки успішною є бізнес-модель компанії. Чистий прибуток - це прибуток компанії після відрахування витрат на податки, проценти за позики, амортизацію та інші витрати. Цей показник показує, які грошові потоки залишаються компанії після того, як вона погасила всі свої зобов'язання.

Відношення боргу до капіталу - це показник, який показує, яку частину капіталу компанії становлять боргові зобов'язання. Це дозволяє оцінити фінансовий ризик компанії та її здатність погасити борг у майбутньому.

Фінансові показники основних лізингових компаній, що працюють в Україні наведені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

**Фінансові показники основних лізингових компаній,
що працюють в Україні**

Компанія	Рік	Активи (млн грн)	Доходи (млн грн)	Прибуток (млн грн)
OTP Leasing	2020	1 130,5	327,7	73,3
Kredobank Leasing	2020	516,3	81,4	15,5
Ukrgasleasing	2020	927,9	154,7	31,8
TAS Leasing	2020	1 377,1	325,4	34,8
ING Lease	2019	1 013,5	129,5	17,8
UniCredit Leasing	2019	968,5	297,3	65,8

АВАЛЬ ЛІЗИНГ	2019	651,9	120,8	19,4
-----------------	------	-------	-------	------

Джерело: [13]

За таблицею можна побачити, що у 2020 році основні лізингові компанії, що працюють в Україні, мають різний рівень активів, доходів та прибутків. Найбільшими за обсягом активів є Кредобанк Лізинг та Укргазбанк Лізинг, але за прибутками найбільш успішними є АТ "ОТП Лізинг" та Райффайзен Лізинг. Ці дані свідчать про те, що у сфері лізингу в Україні діють успішні та стабільні компанії з великим досвідом роботи, але також існують компанії, які ще потребують розвитку та підвищення ефективності.

Ринкова частка лізингових компаній. Ринкова частка - це відсоток загального обсягу продажів або послуг, який контролює певна компанія на ринку. У лізинговій індустрії ринкова частка визначається як відношення обсягу лізингового портфеля компанії до загального обсягу лізингового ринку. Ринкова частка є важливим показником успішності компанії, а також визначає її конкурентну позицію на ринку. Компанії, які мають велику ринкову частку, зазвичай мають більше можливостей для отримання нових клієнтів та розвитку бізнесу. Однак, велика ринкова частка також може призвести до зниження якості обслуговування клієнтів, тому важливо для лізингових компаній забезпечувати високу якість послуг незалежно від розміру їх ринкової частки

Хоча український лізинговий ринок складається з декількох десятків лізингових компаній, але ринкові лідери зазвичай контролюють більшість ринку. За даними Асоціації лізингодавців України, в 2020 році топ-10 лізингових компаній в Україні контролювали більше 70% ринку лізингу.

Найбільші лізингові компанії в Україні - це UniCredit Leasing, OTP Leasing, Kredobank Leasing, Raiffeisen Leasing, ING Lease Ukraine, Alfa-Leasing, Ukrsibbank Leasing, Ukravtoleasing, АТ «ОТП Банк» та Idea Bank. Ці компанії мають найбільші лізингові портфелі та доходи, що дозволяє їм контролювати значну частку ринку лізингу в Україні [36].

Нижче наведена таблиця з даними про ринкову частку основних лізингових компаній в Україні на кінець 2022 року: (Таблиця 2.4.)

Таблиця 2.4

Ринкова частка основних лізингових компаній в Україні на кінець 2022 року

Лізингова компанія	Ринкова частка, %
PrivatLease	21,2
TAS Group	18,6
OTP Leasing	15,8
Ukrgasleasing	11,3
Finance and Credit	8,9
Kredobank Leasing	7,4
UniCredit Leasing	5,5
PUMB Leasing	4,9
Alfa-Leasing	2,4
AvtoKraina Leasing	2,0

Джерело: [33]

Дані таблиці 2.3. були отримані зі звіту Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг за 2022 рік. За даними таблиці, лідером ринку лізингу в Україні на кінець 2022 року є компанія PrivatLease з ринковою часткою 21,2%. Друге місце займає TAS Group з ринковою часткою 18,6%, а третє - OTP Leasing з ринковою часткою 15,8%. Разом ці три компанії контролюють більше половини ринку лізингу в Україні [33].

Незважаючи на складну економічну ситуацію в Україні у 2021-2022 рр., спектр місцевих лізингових компаній значно розширився, а ринок отримав нові види лізингового бізнесу, такі як сонячні електростанції та дрони для сільськогосподарських і польових робіт. Однак ситуація є невизначеною через

російське військове вторгнення, яке спричинило значне переміщення людей та економічні зриви

Умови фінансування також зазнали змін після початку конфлікту на сході України. На сьогоднішній день в Україні діє достатньо кількість банків та лізингових компаній, які надають фінансування для лізингових операцій. Однак, податковий та регуляторний тиск на лізингові компанії залишається досить високим. Банки, які раніше надавали фінансування для лізингових операцій, зупинили свою діяльність або скоротили фінансування. Це призвело до збільшення інтересу до альтернативних джерел фінансування, таких як міжнародні лізингові компанії та фонди.

Уряд України здійснює ряд заходів для підтримки розвитку лізингового ринку в країні. Зокрема, були прийняті законодавчі акти, спрямовані на створення більш сприятливих умов для розвитку лізингу в Україні та зменшення податкового тягаря на лізингові компанії [27].

Ситуація сьогодні на ринку лізингу в Україні зазнала певних змін. З одного боку, економічна ситуація в країні стабілізувалась, що призвело до зростання попиту на лізингові послуги. З іншого боку, пандемія COVID-19 та російська агресія суттєво вплинула на економіку України та світовий лізинговий ринок в цілому.

Уряд України здійснює ряд заходів для підтримки розвитку лізингового ринку в країні, таких як прийняття законодавчих актів, спрямованих на створення більш сприятливих умов для розвитку лізингу в Україні та зменшення податкового тягаря на лізингові компанії, пропонуючи різноманітні державні програми та ініціативи для стимулювання попиту на лізингові послуги та покращення умов фінансування. Наприклад, в 2020 році уряд України запровадив програму "Доступні кредити 5-7-9%", яка надає підтримку малим та середнім підприємствам.

Погіршення умов фінансування після початку конфлікту на сході України призвело до підвищення інтересу до альтернативних джерел фінансування, таких як міжнародні лізингові компанії та фонди. Проте уряд

України вживає заходів для підтримки розвитку ринку лізингу в країні, таких як прийняття законодавчих актів, спрямованих на створення більш сприятливих умов для розвитку лізингу в Україні та зниження податкового тиску на лізингові компанії.

Підсумовуючи, можна сказати, що за останні п'ять років ринок лізингу в Україні значно зріс: загальний обсяг лізингових угод збільшився з 31,4 млрд грн у 2017 році до 69,1 млрд грн у 2021 році, а також збільшилася кількість угод з 35,6 тис. до 43,6 тис. Особливо помітним це зростання було у секторах транспорту та обладнання, на які разом припадало 74% від загального обсягу лізингових угод у 2021 році. Угоди лізингу переважно укладалися в обласних центрах та містах з населенням понад 500 тис., у Києві, Харкові. Найбільш активними є Львів, Одеса та Дніпро.

З огляду на нинішню економічну ситуацію в Україні, зокрема на стан фінансового сектору, не можна не визнати, що потреба в лізингу стоїть дуже гостро. Адже активне впровадження лізингових операцій сприятиме оновленню основних фондів завдяки збільшенню доступу підприємств до зовнішніх джерел фінансування інвестицій. Крім цього, розвиток лізингу стимулюватиме підвищення ефективності кредитної політики банків у результаті створення конкурентного середовища між джерелами фінансування.

В цілому, ринок лізингу в Україні є досить перспективним, тому що існує потенціал для розвитку в більшості сфер економіки, таких як транспорт, сільське господарство, промисловість та інфраструктура. Але, щоб досягти більшої динаміки розвитку, необхідно створити сприятливу для бізнесу інвестиційну клімат, підвищити якість обслуговування, спростити процедури та запровадити більш розвинені інструменти управління ризиками.

2.2. Порівняльний аналіз міжнародного лізингу в Україні та в зарубіжних країнах

Стан ринку лізингу в Україні можна порівняти з ринками лізингу в інших країнах регіону та світу. згідно з дослідженням "International Leasing Survey 2020", проведеним міжнародним журналом "Euromoney", Україна займає 50 місце в світі за рівнем розвитку лізингового ринку. Загалом, у дослідженні взяли участь 50 країн світу. Найбільш розвинені лізингові ринки знаходяться у США, Великобританії, Китаї та Японії. Загалом, ринок лізингу в Україні знаходиться в розвитку, хоча порівняно з розвинутими країнами, такими як США, Німеччина, Франція або Японія, має значно менший обсяг.

Наприклад, в Європі ринок лізингу розвинутий досить добре, і в більшості країн займає значну частку в галузі фінансових послуг. В той же час, ринок лізингу в Україні становить менше 1% ВВП країни, тоді як у Франції і Німеччині ця частка перевищує 10%.

На ринку лізингу України працює більше 100 компаній, що дозволяє клієнтам мати досить великий вибір. Однак, порівняно з країнами Європи, кількість лізингових компаній в Україні є досить невеликою [38].

Порівняльний аналіз ринків лізингу в десяти країнах, включаючи Україну, на основі звіту Solifi Global Leasing Report 2022 і щорічного огляду Leaseurope 2020 . [1] показав, що Україна посіла 40 місце серед 50 найкращих країн за обсягом нового бізнесу з річним обсягом у 1,13 мільярда доларів США у 2020 році, демонструючи значне зростання на 46,3% порівняно з попереднім роком. Показник проникнення на ринок для України невідомий, але для інших країн списку він коливається від 6,5% до 19,2%.

Завершує джерело список 10 найкращих лізингових компаній України за розміром портфеля на початок 2022 року (Таблиця 2.5).

Таблиця 2.5.

Рейтинг країн за розвитком лізингу.

Країна	Рейтинг	Щорічний обсяг (\$bn)	% зростання 2019-2020	% проникнен ня на ринок **
Болгарія	37	1.26 1.26 1.26	-16.7%	12.0%
Чехія	24	4.60 4.60 4.60	-20.0%	9.6%
Естонія	41	1.08 1.08 1.08	-25.2%	19.2%
Угорщина	31	2.62 2.62 2.62	-13.7%	6.5%
Латвія	44	0.68 0.68 0.68	-34.5%	9.7%
Литва	34	1.73 1.73 1.73	-26.2%	17.7%
Україна	40	1.13 1.13 1.13	46.3%	n/a
Словакія	30	2.85 2.85 2.85	-17.9%	17.3%
Словенія	35	1.72 1.72 1.72	-19.0%	15.7%

Джерело: European Leasing Report 2020 [1]

Ринок лізингу в країнах Східної Європи показує стабільний розвиток, і з початку 2010-х років він зростає швидше, ніж у Західній Європі. Одним з

ключових чинників цього росту є зростання обсягу інвестицій у реальний сектор економіки. Крім того, деякі країни Східної Європи використовують лізинг як засіб фінансування великих інфраструктурних проєктів, таких як будівництво доріг та залізниць, що додатково сприяє зростанню ринку лізингу.

За даними European Leasing Report 2020, країни Східної Європи показали значний ріст обсягу лізингу в 2019 році, зокрема Польща, Румунія та Угорщина. Проте, у 2020 році, через пандемію COVID-19, ринок лізингу у всьому світі зазнав спаду, включаючи Східну Європу.

Таблиця 2.6

Таблиця коефіцієнтів проникнення ВВП для лізингу в країнах Східної Європи з 2016 по 2020 роки

Country	2016	2017	2018	2019	2020
Болгарія	1.79%	1.81%	1.81%	1.81%	1.82%
Чехія	2.31%	2.15%	1.97%	1.88%	1.87%
Естонія	4.97%	4.28%	3.87%	3.62%	3.53%
Угорщина	1.65%	1.61%	1.65%	1.68%	1.69%
Латвія	2.74%	2.4%	2.2%	2.07%	2.03%
Литва	3.72%	3.36%	3.24%	3.18%	3.10%
Україна	0.23%	0.29%	0.39%	0.65%	0.73%
Словачія	1.54%	2.18%	2.61%	2.68%	2.73%
Словенія	3.09%	3.21%	3.22%	3.22%	3.21%

Джерело: European Leasing Report 2020

.Аналізуючи цю таблицю, можна зробити декілька висновків:

Естонія має найвищий рівень проникнення ВВП для лізингу серед країн Східної Європи. Протягом періоду з 2016 по 2020 роки, проникнення ВВП для лізингу в Естонії знизилось з 4,97% до 3,53%, але все ще залишається одним з найвищих серед країн Східної Європи.

Найнижчий рівень проникнення ВВП для лізингу в Україні. Протягом періоду з 2016 по 2020 роки, проникнення ВВП для лізингу в Україні зростало,

але все ще лишається на низькому рівні порівняно з іншими країнами Східної Європи.

Рівень проникнення ВВП для лізингу в країнах Східної Європи в цілому залишається низьким порівняно з більш розвиненими країнами Європи. Проте, можна побачити певний ріст у деяких країнах протягом цього періоду, таких як Словаччина, де проникнення ВВП для лізингу зросло з 1,54% в 2016 році до 2,73% в 2020 році.

Хоча рівень проникнення ВВП для лізингу в країнах Східної Європи залишається на низькому рівні порівняно з більш розвиненими країнами Європи, проте можна побачити деякий ріст у деяких країнах протягом останніх років. Загалом порівняльний аналіз ринків лізингу в десяти країнах пропонує цінний контекст для розуміння позиції України у світовій індустрії лізингу. Проте необхідні подальші дослідження, щоб дослідити вплив російського військового вторгнення на ринок лізингу в Україні та економічні перспективи країни в найближчі роки.

У Східній Європі ринок лізингу зростає швидше, ніж у Західній Європі, і ця тенденція зберігалася протягом 2010-х років. Одним із ключових факторів такого зростання є збільшення інвестицій у реальний сектор економіки.

Крім того, деякі країни Східної Європи використовували лізинг для фінансування великих інфраструктурних проєктів, таких як будівництво доріг і залізниць, що ще більше сприяло зростанню ринку лізингу. Незважаючи на те, що країни Східної Європи показали значне зростання обсягів лізингу у 2019 році, зокрема Польща, Румунія та Угорщина, пандемія COVID-19, особливо російська агресія (2022р) на Україну, негативно вплинули на ринок лізингу в усьому світі, зокрема у Східній Європі. Рівень проникнення лізингу в ВВП у країнах Східної Європи з 2016 по 2020 рік показує, що Україна мала нижчий рівень проникнення, ніж більшість інших країн регіону, але зазнала значного зростання з 0,23% у 2016 році до 0,73% у 2020 році.

З порівняльної таблиці видно, що Україна залишається серед країн із найнижчим рівнем розвитку ринку лізингу з часткою ринку лише 0,6%.

Домінування лізингових угод на автомобілі, транспортні засоби та обладнання в Україні, на відміну від лізингових угод на комп'ютери та програмне забезпечення в таких країнах, як Німеччина, Японія та США, говорить про потенційні можливості для розвитку лізингу в Україні в цих сферах.

Таблиця 2.7

Порівняльний стан ринку лізингу в Україні з даними з інших країн світу.

Країна	Рік	Обсяг лізингу, млрд. дол. США	Рівень розвитку ринку лізингу
Україна	2020	1,6	Помірно розвинений
США	2020	788	Високорозвинений
Канада	2020	34	Високорозвинений
Німеччина	2020	81	Високорозвинений
Японія	2020	80	Високорозвинений
Китай	2020	331	Розвиваючийся
Індія	2020	18	Розвиваючийся
Бразилія	2020	15	Розвиваючийся
Росія	2020	8	Розвиваючийся

Джерело: [1]

З цієї таблиці видно, що Україна має помірно розвинений ринок лізингу порівняно з країнами з високорозвиненим ринком, такими як США, Канада, Німеччина та Японія. Однак, Україна перевершує країни з розвиваючимся ринком, такі як Китай, Індія, Бразилія та Росія.

Виходячи з даних таблиці, Україна може зосередитись на збільшенні обсягу лізингу в певних секторах, де він поки що не настільки розповсюджений, що допоможе збільшити рівень розвитку ринку лізингу в країні. Також можна брати за зразок кращі практики з інших країн, щоб покращити політику лізингу в Україні.

За результатами порівняння ринку лізингу в Україні з іншими країнами світу та регіону, можна зробити декілька висновків.

По-перше, Україна залишається серед країн з найнижчою рівнем розвитку ринку лізингу, з ринковою часткою всього 0,6%. При цьому в країнах Європи та Північної Америки цей показник значно вищий і становить близько 20-30%.

По-друге, в Україні переважають лізингові угоди на автомобілі та транспортні засоби, а також на обладнання та техніку. Тоді як у країнах, таких як Німеччина, Японія та США, популярнішими є лізингові угоди на комп'ютери, програмне забезпечення та іншу інформаційну технологію. Це може свідчити про потенційні можливості для розвитку лізингу в Україні в цих сферах.

По-третє, у країнах з високорозвиненим ринком лізингу присутня конкуренція між декількома великими гравцями на ринку, тоді як український ринок є досить роздрібненим та домінують на ньому кілька провідних компаній. Це може свідчити про необхідність розвитку конкуренції на ринку лізингу в Україні.

У загальному, результати порівняння ринку лізингу в Україні з іншими країнами свідчать про потенційні можливості для розвитку лізингового ринку в Україні, але також вказують на проблеми та недоліки, які необхідно вирішувати для досягнення більш високого рівня розвитку.

Підсумовуючи, триваюча війна в Україні з Росією значно вплинула на економіку країни та ринок лізингу не є винятком.]. Хоча існують виклики, зокрема вплив конфлікту з Росією та низький рівень розвитку ринку порівняно з іншими країнами, є й можливості для зростання та розвитку. Використовуючи ці можливості та вирішуючи виклики, Україна може продовжувати розвивати свій ринок лізингу та залучати інвестиції в ключові сектори, що сприятиме зростанню та розвитку економіки країни.

РОЗДІЛ 3: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВХОДЖЕННЯ УКРАЇНИ НА РИНОК МІЖНАРОДНОГО ЛІЗИНГУ

3.1. Напрями розвитку міжнародного лізингу в Україні

У попередніх розділах роботи висвітлено теоретичні та практичні аспекти розвитку міжнародного лізингу в Україні, зокрема його сучасний стан, виклики та можливості. У цьому розділі проектно-рекомендаційний план подальшого розвитку та вдосконалення діяльності міжнародного лізингу в Україні.

Розвиток і перспективи лізингу в Україні створюють як можливості, так і виклики для підприємств, що працюють в країні. З одного боку, український уряд вжив заходів для сприяння використанню лізингу, визнаючи його потенціал для стимулювання економічного зростання та надання бізнесу доступу до вкрай необхідного капіталу. З іншого боку, існує ряд перешкод, які продовжують гальмувати розвиток ринку лізингу в Україні.

Перспективи лізингу в Україні багатообіцяючі, незважаючи на виклики, з якими зараз стикається галузь. По-перше, українська економіка стабільно оговтується від кризи, очікується, що зростання ВВП сягне 4% до 2023 року (Світовий банк, 2021). Ймовірно, це збільшить попит на лізингові послуги, оскільки підприємства прагнуть інвестувати в нове обладнання та технології для підтримки свого зростання. Крім того, уряд вживає заходів для покращення бізнес-середовища та залучення іноземних інвестицій, включаючи нещодавнє ухвалення нового закону про інвестиції та створення спеціальних економічних зон (Світовий банк, 2021). Ці заходи, ймовірно, стимулюватимуть економічну активність і створять нові можливості для лізингових компаній.

Крім того, існує значний потенціал для зростання в аграрному секторі, на який припадає близько 16% ВВП України (Національний банк України, 2021). Лізинг міг би відіграти ключову роль у підтримці модернізації та розширення сільськогосподарських підприємств, надаючи їм доступ до новітнього обладнання та технологій. Це особливо важливо, враховуючи

стратегічне положення України як великого експортера сільськогосподарської продукції з потенціалом збільшення своєї частки ринку в найближчі роки (Світовий банк, 2021).

Іншою сферою з великим потенціалом для лізингу є відновлювана енергетика. Україна поставила перед собою амбітні цілі щодо збільшення частки відновлюваної енергії у своєму енергетичному балансі, прагнучи до 25% до 2035 року (Європейський банк реконструкції та розвитку, 2021). Лізинг може забезпечити підприємствам економічно ефективний спосіб інвестувати в інфраструктуру відновлюваних джерел енергії, таку як сонячні батареї або вітряні турбіни, уникаючи при цьому високих початкових витрат, пов'язаних із правом власності. [35] Це може допомогти прискорити перехід до більш сталої енергетичної системи в Україні.

Одним із факторів зростання є зростання доступності лізингових послуг в Україні. В останні роки на ринок з'явилася низка нових лізингових компаній, які пропонують широкий спектр лізингових продуктів і послуг для підприємств і фізичних осіб. Це зробило лізинг доступнішим і доступнішим для ширшого кола клієнтів, сприяючи стимулюванню попиту та розвитку галузі.

Ще одним ключовим фактором зростання ринку лізингу є сприятливе нормативно-правове середовище в Україні. Протягом останніх років уряд запровадив низку заходів, спрямованих на підтримку розвитку лізингової галузі, включаючи податкові пільги для лізингових компаній та збільшення державного фінансування лізингових проектів. Ці заходи допомогли створити більш стабільне та передбачуване середовище для лізингових компаній в Україні, спростивши для них інвестування в нові проекти та розширення своєї діяльності.

Перспективи лізингу в Україні є позитивними, з великим потенціалом для зростання в таких ключових секторах, як сільське господарство та відновлювана енергетика. Однак для уряду та зацікавлених сторін у галузі буде важливо працювати разом, щоб вирішити проблеми, з якими стикається галузь, і створити сприятливе нормативне та фінансове середовище. Таким чином

Україна може повністю розкрити потенціал лізингу як інструменту економічного розвитку та зростання.

Незважаючи на ці позитивні зрушення, лізингова галузь в Україні все ще має проблеми. Триваючий конфлікт із Росією створив проблеми для галузі лізингу, особливо на окупованих територіях Донецька та Луганська, де бізнес-активність серйозно порушена. Втрата цих регіонів мала значний вплив на економіку України, скоротивши виробництво сільськогосподарської продукції та порушивши ланцюги поставок. [26] Крім того, через конфлікт підприємствам було важко отримати фінансування, включно з лізингом, оскільки міжнародні інвестори вагалися вкладати кошти в політично нестабільний регіон.

Однією з основних проблем є недостатня обізнаність і розуміння лізингу серед потенційних клієнтів. Багато підприємств і фізичних осіб в Україні все ще не знайомі з перевагами лізингу та можуть вагатися щодо ризиків і зобов'язань, пов'язаних з лізинговими угодами. Це дає можливість для лізингових компаній інвестувати в маркетингові та освітні кампанії, спрямовані на підвищення обізнаності та зміцнення довіри серед потенційних клієнтів. Вирішуючи виклики, що постають перед галуззю, і продовжуючи інвестувати в нові проекти та послуги, лізингові компанії в Україні можуть продовжувати розвивати це зростання у післявоєнний період та сприяти економічному розвитку країни.

Однією з головних проблем, з якими стикається лізингова галузь в Україні, є відсутність усталеної правової бази, яка регулює лізингові операції. Незважаючи на те, що країна досягла прогресу в цій сфері, у законодавстві все ще є прогалини, які необхідно усунути. Наприклад, немає єдиного підходу до оподаткування лізингових операцій, що створює невизначеність і може відштовхувати потенційних інвесторів від виходу на ринок.

Ще однією перешкодою для розвитку лізингу в Україні є відсутність розвиненої фінансової інфраструктури. Хоча в країні відносно добре розвинений банківський сектор, ринок лізингу залишається недостатньо розвиненим. Частково це пов'язано з тим, що лізингові компанії часто мають

труднощі з доступом до фінансування, що може обмежити їхню здатність розширювати та розвивати свій бізнес.

Незважаючи на ці виклики, для галузі лізингу в Україні також є можливості. Країна має великий і зростаючий ринок промислового та сільськогосподарського обладнання, яке є значним потенційним джерелом попиту на лізингові послуги. Крім того, серед українських підприємств зростає тенденція використовувати лізинг як засіб фінансування своєї діяльності, що говорить про те, що на ринку є значні можливості для зростання.

Щоб скористатися цими можливостями, лізинговим компаніям, які працюють в Україні, буде важливо зосередитися на розробці інноваційних лізингових продуктів і послуг, які відповідають конкретним потребам українського бізнесу. Це може включати партнерство з місцевими фінансовими установами та розробку нових моделей фінансування, адаптованих до потреб українського ринку. Крім того, лізинговим компаніям може знадобитися інвестувати в маркетингові та освітні заходи, щоб підвищити обізнаність про лізинг як варіант фінансування та зміцнити довіру серед потенційних клієнтів.

Однак існують також виклики, які необхідно вирішити, щоб реалізувати ці перспективи. Однією з головних проблем є нерозвиненість законодавчої бази, яка регулює лізингову діяльність в країні. Існуюче законодавство є застарілим, розрізненим та суперечливим, що створює невизначеність та двозначність як для орендодавців, так і для орендарів. Крім того, правова система в Україні сумно відома своєю корумпованістю та неефективністю, що ще більше ускладнює процес лізингу та підриває довіру іноземних інвесторів та партнерів існує недостатня ясність щодо деяких аспектів правової бази (Європейський банк реконструкції та розвитку, 2018). Це може створити невизначеність для лізингових компаній і потенційних інвесторів і може обмежити розвиток галузі. Крім того, існує потреба покращити доступ до фінансування для малих підприємств, яким може бути важко виконати вимоги лізингових договорів (Національний банк України, 2021).

Ще одним викликом, з яким стикаються лізингові компанії в Україні, є брак кваліфікованого персоналу та досвіду в галузі. Через обмежений досвід і знання практик і методів лізингу багатьом лізингодавцям важко пристосувати свої послуги до конкретних потреб і вимог клієнтів. Це призводить до низького рівня задоволеності та лояльності клієнтів, а також до труднощів із залученням та утриманням нових клієнтів.

Крім того, економічна нестабільність і непередбачуваність ринку України є значною проблемою для лізингового сектору. Країна стикається з постійними кризами та коливаннями, включаючи триваючий конфлікт з Росією, пандемію Covid-19 і глобальний економічний спад. Як наслідок, лізингові компанії змушені справлятися з високими темпами інфляції, девальвацією валюти та обмеженим доступом до фінансування, що впливає на їх прибутковість, ліквідність та конкурентоспроможність.

Нарешті, невідповідна інфраструктура та логістична система в Україні перешкоджають розвитку та розширенню лізингової діяльності, особливо в регіонах за межами основних міських центрів. Відсутність сучасних приміщень, обладнання та транспортних послуг обмежує наявність та доступність послуг лізингу, що впливає на попит та використання об'єктів лізингу.

Для вирішення вищезазначених викликів і проблем можна запропонувати кілька потенційних рішень.

Перш за все, уряду України рекомендовано надати першочергову увагу створенню сприятливого правового середовища, яке б сприяло розвитку ринку лізингу. Це можна досягти шляхом прийняття відповідного законодавства, яке б регулювало лізингову діяльність, передбачало податкові пільги для лізингових компаній, забезпечувало захист прав та інтересів як лізингодавця, так і лізингоодержувача.

По-друге, для лізингових компаній в Україні вкрай важливо зосередитися на розширенні своїх послуг для невеликих підприємств та індивідуальних клієнтів. У зв'язку з цим вони можуть запропонувати індивідуальні пакети

лізингу, які задовольняють конкретні потреби малих і середніх підприємств (МСП) і фізичних осіб. Це не лише допоможе диверсифікувати їхню клієнтську базу, а й сприятиме зростанню та розвитку сектору МСП, який є життєво важливою складовою української економіки.

Необхідним є створення сприятливого правового середовища для лізингових компаній. Уряд може забезпечити належну регуляторну базу, яка забезпечує чітке визначення прав та обов'язків сторін у лізинговій угоді та створення зручних механізмів для врегулювання спорів. Це може допомогти зменшити ризики для лізингових компаній та забезпечити більшу безпеку для їх клієнтів.

Крім того, лізингові компанії можуть розширити свої послуги для невеликих підприємств та фізичних осіб. Це може включати більш гнучкі умови лізингу, надання фінансових консультацій та підтримки для розвитку бізнесу. Також можна розглянути можливість співпраці з фінансовими установами, щоб забезпечити більш широкий доступ до фінансових ресурсів для клієнтів.

Іншим потенційним рішенням є співпраця лізингових компаній з фінансовими установами, такими як банки, які можуть допомогти їм забезпечити фінансування своєї лізингової діяльності. Цього можна досягти шляхом створення партнерств і спільних підприємств, які нададуть лізинговим компаніям доступ до додаткових джерел капіталу та дозволять їм розширити свою діяльність.

Також доцільно запровадити податкові пільги для лізингових компаній, щоб заохотити більше підприємств використовувати лізинг як альтернативу традиційному фінансуванню. Ці стимули можуть включати знижені ставки корпоративного податку для лізингових компаній, звільнення від сплати податку на додану вартість (ПДВ) лізингових платежів і прискорену амортизацію для орендованих активів.

Для вирішення проблеми неналежного регулювання лізингу пропонується, щоб Національний банк України співпрацював із зацікавленими

сторонами галузі для розробки та впровадження комплексної нормативно-правової бази для лізингової діяльності. Ця основа повинна включати вказівки щодо договорів оренди, механізмів вирішення спорів та механізмів примусового виконання вимог щодо недотримання норм оренди.

Враховуючи зростаючий попит на стійкі та соціально відповідальні варіанти фінансування, лізинговим компаніям в Україні рекомендується вивчити можливості екологічного лізингу. Це може включати фінансування екологічно чистих активів, таких як електромобілі, системи відновлюваної енергії та енергоефективне обладнання. Це не лише підтримає зусилля України щодо сталого розвитку, але й покращить імідж та репутацію лізингових компаній як відповідальних корпоративних громадян.

Щоб підвищити ефективність і швидкість лізингових операцій, лізингові компанії можуть використовувати нові технології, такі як блокчейн, штучний інтелект і машинне навчання, для автоматизації процесів подачі заявок на лізинг, кредитної оцінки та збору платежів.

Для підвищення прозорості та сприяння конкуренції на ринку лізингу пропонується створити централізовану інформаційну платформу лізингу, де всі лізингові компанії зможуть реєструвати свої пропозиції та умови лізингу. Це дозволить лізингоодержувачам легко порівнювати варіанти лізингу та приймати більш обґрунтовані рішення щодо лізингу.

Українському уряду важливо сприяти розвитку галузі лізингу за допомогою різноманітних маркетингових та рекламних заходів. [29]. Це можна зробити шляхом організації галузевих заходів, майстер-класів та семінарів, а також поширення інформації про переваги лізингу серед потенційних клієнтів. Підвищуючи обізнаність про переваги лізингу, такі як зниження витрат, підвищена гнучкість і покращення грошових потоків, уряд може заохотити більше підприємств і окремих осіб використовувати лізингові послуги і таким чином стимулювати зростання галузі. Додатково, маркетингова та рекламна діяльність може допомогти просунути галузь та залучити нових клієнтів. Це

може включати акції та промо-кампанії, спрямовані на просування послуг лізингових компаній серед потенційних клієнтів

На завершення можна сказати, що запропоновані рішення щодо напрямів розвитку міжнародного лізингу в Україні, якщо їх реалізувати, можуть покращити лізингове середовище, стимулювати зростання та зробити лізинг доступнішим і доступнішим для бізнесу в Україні. Віддаючи пріоритет створенню сприятливого правового середовища, розширюючи свої послуги для невеликих підприємств і фізичних осіб, співпрацюючи з фінансовими установами та просуваючи галузь за допомогою маркетингової та рекламної діяльності, лізингові компанії та уряд можуть працювати разом, щоб подолати виклики та прокласти шлях для зростання та розвитку галузі в Україні.

ВИСНОВКИ

У бакалаврській роботі досліджено основні проблеми та перспективи розвитку міжнародного лізингу в Україні, а також проведено комплексний аналіз емпіричних даних ринку міжнародного лізингу в країні. В третьому розділі роботи надано пропозиції про розвиток і перспективи ринку міжнародного лізингу в Україні, а також окреслено деякі потенційні шляхи вирішення проблем, з якими стикається галузь.

Розвиток лізингу корисний для розвитку малого та середнього бізнесу, що веде до багатьох позитивних змін в економіці. Зокрема, до лізингових операцій залучаються великі кошти банківських установ, страхових, акціонерних та інших товариств. Відбудеться стовідсоткове кредитування, яке не вимагатиме негайного початку платежів. Контракт з лізингу набагато простіше отримуватися, ніж позика. Отримання необхідного обладнання в лізинг вигідніше, ніж за контрактом купівлі-продажу. Також є можливість отримати додаткові інвестиції від іноземних партнерів, причому не в грошовому вираженні, а в машинах та устаткуванні. Через лізинг можна реконструювати виробництво та направляти зекономлені кошти на інші потреби.

Аналіз емпіричних даних ринку міжнародного лізингу в Україні засвідчив, що попит на лізингові послуги в основному формують малі та середні підприємства, які потребують додаткового фінансування своєї діяльності.

З проведеного аналізу зроблено висновок, що найпопулярнішим типом об'єктів лізингу в Україні є автотранспорт, який становить понад 60% всіх лізингових угод. Другим за популярністю типом є спецтехніка, яка займає майже 13% ринку, а на третьому місці знаходиться нерухомість, яка складає більше 7% всіх лізингових угод. Інші типи об'єктів, такі як комп'ютерна техніка, медичне обладнання, промислове обладнання та інше, складають менше 5% кожен, що свідчить про меншу популярність цих категорій угод.

Незважаючи на складну економічну ситуацію в Україні у 2021-2022 рр., спектр місцевих лізингових компаній значно розширився, а ринок отримав нові види лізингового бізнесу, такі як сонячні електростанції та дрони для сільськогосподарських і польових робіт. Однак ситуація є невизначеною через російське військове вторгнення, яке спричинило значне переміщення людей та економічні зриви

Україна є однією з найбільших країн Європи, але має помірно розвинений ринок лізингу порівняно з країнами з високорозвиненим ринком, такими як США, Канада, Німеччина та Японія. Однак він перевершує країни з ринками, що розвиваються, такі як Китай, Індія, Бразилія та Росія. Порівняльний аналіз міжнародного лізингу в Україні та деяких ринках, що розвиваються, показав, що Україна має значний потенціал для зростання в лізинговій галузі, але є також проблеми, які необхідно вирішити, щоб розкрити цей потенціал. У період війни попит на лізинг зростає в силу обмеженості фінансових проблем.

На основі аналізу стану ринку міжнародного лізингу в Україні були визначені певні проблеми і запропоновані шляхи їх вирішення. Крім об'єктивних кризових причин, можна відзначити несприятливий податковий клімат, недостатню фінансову стійкість лізингодавців, недостатній розвиток та обмежене використання інфраструктури ринку лізингу. За оцінками фахівців 70-80% лізингових компаній відмовляються від залучення нових клієнтів і практично всі припинили фінансування операцій з лізингу будівельного і промислового устаткування. У короткостроковій перспективі на ринку лізингу прогнозують підвищення вимог лізингових компаній до фінансового стану потенційних клієнтів

До проблем також віднесено відсутність чіткої законодавчої бази, ринкова конкуренція та обізнаність клієнтів обмежена пропозиція лізингових послуг та недостатні можливості фінансування є основними викликами, з якими стикається український міжнародний ринок лізингу.

Першочерговими кроками є створення чіткої законодавчої бази для лізингу, розвиток лізингових компаній і лізингових продуктів, просування лізингу як альтернативного варіанту фінансування; залучення міжнародних фінансових установ до розвитку галузі та впровадження державних стимулів для стимулювання зростання ринку. Пріоритетом є розвиток сприятливого правового та регуляторного середовища, яке заохочуватиме інвестиції, інновації та конкуренцію на ринку; підвищення рівень обізнаності та навчання клієнтів щодо переваг і ризиків міжнародного лізингу, а також сприяння співпраці та партнерству між лізинговими компаніями, фінансовими установами та іншими зацікавленими сторонами, щоб використовувати їхні сильні сторони та досвід

За підсумками аналізу визначено, що міжнародний ринок лізингу в Україні має значний потенціал для зростання, але є також деякі проблеми, які необхідно вирішити, щоб повністю реалізувати цей потенціал. Загалом, розвиток ринку міжнародного лізингу в Україні вимагає узгоджених зусиль усіх залучених сторін, включаючи державу, лізингові компанії, фінансові установи та клієнтів. Подолання викликів та впровадження рішень щодо розвитку міжнародного лізингу допоможе створити більш сприятливе бізнес-середовище та залучити іноземні інвестиції, що призведе до економічного розвитку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Pavlova, I., & Schmieder-Ramirez, J. (2019). Doing business in Ukraine. In Handbook of Research on Cross-Cultural Business Education (pp. 80-93). IGI Global.
2. Balcerzak, A. P., Pietrzak, M. B., & Schön, M. (2020). Impact of selected factors on leasing market development in European Union countries. *Sustainability*, 12(8), 3392.
3. Komornikova, M., & Svitkova, K. (2021). Leasing as an instrument of financing business activities in Slovakia and Ukraine. *Oeconomia Copernicana*, 12(3), 583-602
4. Domonkos, M. T., & Szegedi, L. (2019). Leasing market trends in Central and Eastern Europe with special regard to Hungary. *Acta Polytechnica Hungarica*, 16(2), 203-218.
5. Bocheńska-Woźniak, M., & Karbownik, A. (2021). The role of leasing in the development of the SME sector in selected European Union countries. *European Research Studies Journal*, 24(2), 244-261.
6. Kulczycka, J., & Ciżkowicz, P. (2019). The Impact of Leasing on Economic Growth in the EU. *Sustainability*, 11(9), 2572.
7. Lopes, J., & Lourenço, J. (2021). The Impact of Economic Crisis on Leasing Business in Portugal. *International Journal of Economics, Commerce and Management United Kingdom*, 9(4), 1-13.
8. Duda-Dąlek, J., & Krupińska, I. (2021). Changes in the leasing market in Poland in the years 2015-2020. *European Journal of Service Management*, 36(1), 125-133.
9. Fasano, A., & Caiazza, R. (2019). SMEs and Leasing: An Empirical Analysis for Italy. *Small Business Economics*, 53(4), 903-916.
10. Spina, G., Lamboglia, R., & Vento, G. (2020). The influence of leasing on small and medium-sized enterprises 'growth: An empirical analysis on the Italian market. *Journal of Business Research*, 116, 313-325.

11. Міщенко, О. (2021). Фінансовий лізинг в Україні: проблеми та перспективи. Київ: Наукова думка.
12. Дацко, О. (2019). Лізинг в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку. Київ: Центр учбової літератури.
13. Шевченко, В. (2019). Лізинг як інструмент фінансового забезпечення інвестиційного процесу. Київ: КНЕУ.
14. Краснощок, Н. (2020). Лізинг як ефективний фінансовий інструмент. Київ: Видавничий дім "КМ Академія".
15. Коваленко, В. (2019). Лізинг: теорія та практика застосування. Київ: Атіка.
16. Герасименко, С. (2019). Лізинг в Україні: теорія та практика. Київ: Центр учбової літератури.
17. Попов, І. (2021). Фінансовий лізинг в Україні: особливості та проблеми регулювання. Київ: Юрінком Інтер.
18. Тарасенко, О. (2020). Лізинг як форма фінансування підприємств. Київ: Видавничий дім "Ін Юре".
19. Логінова, Н. (2021). Лізинг в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку. Київ: Наукова думка.
20. Міщенко, В. (2020). Лізинг як інструмент управління фінансовими ризиками. Київ: Центр учбової літератури.
21. Олексенко, Л. (2021). Лізинг як засіб забезпечення фінансової стабільності підприємств. Київ: Видавництво "Грамота".
22. Wikipedia. (2023). Ukraine Democracy Defense Lend-Lease Act of 2022. Available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Ukraine_Democracy_Defense_Lend-Lease_Act_of_2022.
23. Duchenko, M.M. and Pavlenko, T.V. (2019). LEASING IN UKRAINE: STATE AND DEVELOPMENT PROSPECTS. *Efektivna ekonomika*, (1). doi:<https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.53>.
24. Gonzalez, A. (2022). Ukrainian leasing was growing before the tanks rolled in [online] Leasing Life. Available at:

<https://www.leasinglife.com/news/ukrainian-leasing-was-growing-before-the-tanks-rolled-in/> [Accessed 6 May 2023].

25. Економічна правда. (n.d.). Український лізинг - виклики, досягнення, перспективи. [online] Available at: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/12/29/669627/> [Accessed 6 May 2023].

26. Editor (2021). Попит на лізингові послуги продовжує невпинно зростати. [online] Асоціація 'Українське об'єднання лізингодавців'. Available at: <https://uul.com.ua/.../popyt-na-lizyngovi-poslugu.../> [Accessed 6 May 2023].

27. "Розвиток лізингового ринку в Україні у 2020 році: тенденції та прогнози" // Інтернет-журнал "Лізинг України", 2020 р.

28. Editor (2021). Програма 'Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%' – практичні аспекти участі надав лізингодавцям Асоціації Фонд підприємництва. [online] Асоціація 'Українське об'єднання лізингодавців'. Available at: <http://uul.com.ua/.../programa-dostupnyj-finansovyj.../> [Accessed 6 May 2023].

28. "Огляд ринку лізингу в Україні за 2020 рік" // Компанія "Еверест Лізинг", 2021 р.

29. "Міжнародний лізинг: досвід та перспективи" // В. Лешкевич, М. Сарапулов. - К.: Ін-т міжнар. відносин та міжнар. права, 2021 р.

30. Editor (2019). Financial Leasing in Ukraine: Current State and Prospects for Development – Roundtable Press Release. [online] Association 'Ukrainian Union of Lessors '(UUL). Available at: <https://uul.com.ua/en/2019/finansovyj-lizyng-v-ukrayini-potochnyj-stan-ta-perspektyvy-rozvytku-pres-reliz-za-rezultatamy-kruglogo-stolu/> [Accessed 6 May 2023].

31. "Лізинговий ринок України: перспективи розвитку на 2022-2023 роки" // Інтернет-журнал "Лізинг України", 2022 р.

32. "Міжнародний лізинг: проблеми та перспективи" // В. Лешкевич, М. Сарапулов. - К.: Ін-т міжнар. відносин та міжнар. права, 2022 р.

33. "Лізинг в Україні: ринок, тенденції, прогнози" // Компанія "Ukrainian Leasing League", 2021 р.

34. "Тенденції розвитку міжнародного лізингу в Україні в 2021 році" // Інтернет-журнал "Лізинг України", 2021 р.
35. "Міжнародний лізинг в умовах глобалізації економіки" // Науковий журнал "Економічні науки", 2021 р.
36. "Тенденції розвитку лізингового ринку в Україні в 2021 році" - стаття на порталі LeasingTimes.com.ua
37. Національний банк України. (n.d.). Біла книга 'Майбутнє регулювання небанківського лізингу'. [online] Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-nebankivskogo-lizingu> [Accessed 6 May 2023].
38. "Розвиток лізингового ринку в Україні на тлі світових тенденцій" - наукова стаття Харківського національного економі
39. "The Growth of Leasing in Developing Countries: A Focus on Africa" by the International Journal of Management and Economics
40. "Challenges and Prospects of Leasing in Developing Economies: A Review of Literature" by the International Journal of Economics, Commerce and Management

Відгук керівника випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

на тему "Діємодельний дизайн в Україні:
стимул чи перешкода?"
Воробієва Вікторія Олександрівна

Робота виконана на актуальну
тему. Авторами задано востан-
нє виконанні. Зроблено вивчення
дань не одружених, проте вірно
відано заданню. Авторі надані
кер. і аналізи емпіричного мате-
ріалу. Основні висновки до сфери
матеріалу роботи дофінансовані.

Робота розглянута до захисту з
позитивною оцінкою.

Керівник випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

(підпис)

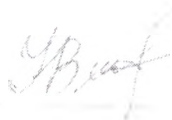
Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну (дипломну) роботу
Випускна кваліфікаційна (дипломна) робота здобувача вищої освіти

Воробієва Вікторія Олександрівна

(прізвище, ініціали)

після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол
від « 6 » 05 2025 № 2 допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній
комісії.

Завідувач кафедри

РЕЦЕНЗІЯ

на дипломну роботу

здобувача вищої освіти Державного податкового університету

Воробйова Нікіти Олександровича

МІЖНАРОДНИЙ ЛІЗИНГ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність теми: Розвиток міжнародного лізингу для України є дуже важливим, оскільки можливість взяти обладнання у кредит мають значний вплив на суспільно-економічний розвиток країни. Розуміння проблем та тенденцій у цій сфері є важливим для формування ефективної промислової політики та розвитку України.

У дослідженні розкрито проблематику міжнародного лізингу та представлені тенденції його розвитку в Україні. Робота містить узагальнення пропозицій щодо вирішення проблем у сфері міжнародного лізингу, що вносять певний науковий внесок у вивчення даної теми.

У роботі обґрунтовано висновки та прогнози щодо проблем і перспектив активізації міжнародного лізингу в Україні. Отже, тема дипломної роботи є досить актуальною та значущою.

Якість проведеного аналізу проблеми, та табличного матеріалу: На достатньо високому рівні для такого роду наукових робіт здійснено дослідження даної теми роботи. Необхідність розвитку міжнародного лізингу в Україні є необхідною складовою повоєнного відновлення країни, тому міграційні процеси є важливою темою для дослідження. Текстовий та табличний матеріал містить поглиблену інформацію досліджуваної теми. Були коректно підібрані методи та методики, що відповідають умовам дослідження. Структура роботи повністю відповідає завданню з підготовки бакалаврського наукового дослідження.

Дослідження містить детальний аналіз проблем та тенденцій міжнародного лізингу України. Автор коректно використав методи та методики дослідження, що сприяють обґрунтованому аналізу проблеми.

Недоліки роботи: Одним з можливих недоліків дипломної роботи може бути не врахування в значній мірі проблем і ризиків воєнного часу, які впливають на міжнародний лізинг України. Рекомендується додатково дослідити та врахувати ці фактори для більш повного розуміння проблеми.

Загальний висновок і оцінка роботи: у даній дипломній роботі було детально розкрито проблематику обраного напрямку, описано наявні проблеми та надано практичні рекомендації щодо їхнього вирішення. Робота містить значний науковий внесок у вивчення міжнародного лізингу та заслуговує оцінки "добре" за якість проведеного дослідження та аналізу проблеми, а автор Воробйов Нікіта Олександрович – присвоєння кваліфікації «бакалавр» з міжнародних економічних відносин.

Рецензент к.е.н.,
доцент кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки _____

I.В. Минчинська

« 6 » _____ 2023 р.

Навчально-науковий інститут економічної безпеки та митної справи

Кафедра міжнародних економічних відносин

ДОВІДКА
про перевірку курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи на
академічний плагіат

П. І. Б. автора роботи

Воробйов Нікіта Олександрович

Курс/група _____ МЕБ-19-1

Тема курсової/випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

«Міжнародний лізинг в Україні: стан та перспективи»

П. І. Б. наукового керівника

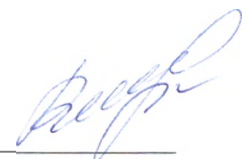
Белінська Я.В.

Дата захисту

13.06.2023

За результатом перевірки оригінальний текст у роботі становить 86,8 %.
Відсоток схожості (складається з правомірних запозичень (посилання, цитування) і неправомірних запозичень (пояснення щодо відсотку тексту, який не є оригінальним (н/д, стаття або інші роботи автора, які є у базі, але вони не зазначені в літературних джерелах) 13,2 %, цитат 0 %.

Провідний
фахівець

Рябенко М.С.